

Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi Thomae tomi quinque

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio prima. Vtrum Christus per hanc scientiam cognouerit omnia, quæ
naturaliter cognosci possunt ab anima humana, tam coniuncta quàm
separata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

ignam quidem non requiritur lumen angelicum, sed sufficit A
lumen intellectus agentis: ex impressione vero superiori se-
cundum scientiam infusam, quam est immediate adeptus a
Deo. Sicut enim supra communem modum creature anima
illa unita est Verbo in unitate personæ, ita supra communem
modum hominum, immediate ab ipso Dei Verbo repleta est
scientia & gratia. Non autem mediante angelis, qui et-
iam ex influenza Verbi, verum scientiam in sui principio
Lib. 1. cap. 8. acceperunt, sicut in 2. super Genes. ad litteram Augustinus*
dicit.

b Ad primum ergo dicendum, quod illa confortatio angeli
non fuit per modum instructionis, sed ad demonstrandam
propriam humanam naturam. Unde Beda dicit super Lu-
cam*. In documento virtutis nature, & angelus imi-
Lib. 6. in
Luc. 1. 92. se
cundum 6.
an. Beda
ante 1. 6.
100. 1.

strasse, & eum confortasse dicuntur. Creator enim creatura
sua non eget presidio, sed homo factus sicut propter nos tristis
est, ita propter nos confortatur, ut scilicet, in nobis fides in-
carnationis ipsius confirmetur.

Ad secundum dicendum, quod Dionysius dicit, Christum
fuisse formationibus angelicis subiectum, non ratione sui-
plius, sed ratione eorum, quæ circa eius incarnationem age-
bantur, & circa manifestationem eius in infantili ætate con-
stituti. Unde ibidem subdit, quod per medios angelos nuntia-
tur Ioseph a Patre, dispensata Iesu ad acceptum recessio, &
rursum ad Iudeam de Aegypto traditio.

Ad tertium dicendum, quod Filius Dei assumpsit corpus
passibile (ut infra dicitur*) sed animam perfectam scienti-
æ & gratia. Et ideo corpus eius convenienter fuit subiectum
impressioni celestium corporum, anima vero eius non fuit sub-
iecta impressioni celestium spirituum.

COMMENTARIUS.

Negat D. Thomas, Christum ab angelis ali-
quid didicisse, & optima videtur coniectura, quia
neque quoad naturalem cognitionem indiguit lu-
mine angelico, proprium enim illi sufficiebat: ne-
que ad supernaturalem, seu infusam cognitionem,
quia sicut illa anima proxime fuit Verbo coniuncta
ita per illius immediatum influxum huiusmodi scienti-
am accepit. Adde, rationem præcedentis articu-
li etiam ad hanc conclusionem applicari posse, quo-
niam Christus non solum hominum, sed angelo-
rum etiam Doctor existit, teste Dionysio c. 6. de celest.
hierar. ubi ait, Christum angelos illuminare; nun-
quam ergo ab illis illuminatus est.

b In solutione ad primum tractat D. Tho. locum
illum Luc. 22. Apparuit autem illi Angelus de celo con-
fortans eum, qui dupliciter a Patribus exponitur. Pri-
mo minus proprie, & quasi per quandam metapho-
ram, ut, scilicet, illud confortare, non significet, ani-
mare, seu ad fortiter agendum excitare, sed potius
fortitudinem Christi prædicare, sicut nos dicimur
magnificare Deum, cum magnitudinem eius præ-
dicamus. Ita exponit Chrysost. tom. 5. hom. de Tri-
nitate, Epiphanius heres. 69. qui dicit angelum confor-
tasse Christum quasi admirando fortitudinem eius,
& laudando, & dicendo: Tua est potentia Domine, tua
est fortitudo, &c. sequitur Theophylactus. Luc. 22. Se-
cundo proprius, & (ut ego existimo) magis ad rem
exponitur, angelum confortasse Christum propo-
nendo rationes, quæ possent tristitiam eius lenire, &
inferiorem portionem confortare: unde non fit, an-
gelum docuisse Christum, non enim propterea ad
illum eum sermonem habuit, quia Christus eas ra-
tiones ignoraret, vel illas per se considerare non pos-
set, sed quia ita per rationem superiorem illas consi-
derabat, ut nullum inde solatium communicari permit-
teret inferiori parti, & ut magis cõstaret veritas pas-
sionis eius, voluit angelico ministerio rationes illas
proponi, & quasi in memoria revocari. Et hoc mo-
do dicitur Angelus, quantum in se erat, confortasse

Christum quamquam ipse neque illud consolationis
genus acceptare visus sit, statim enim factus in agonia
prolixius orabat. Et hanc expositionem magis indicat
D. Tho. hic quam ex Beda refert, Luc. 22. sed est et-
iam Hier. dialogo secundo contra Pelagionem, Hil.
lib. 10. de Trinitate, Cyril. Alexand. epist. 9. Dam. lib.
3. de fid. c. 20. & Bern. serm. 1. de sancto Andrea.

D. Thom.
Beda.
Hier.
Hilar.
Cyril.
Damasc.
Bernard.

DISPUTATIO XXX.

In duas Sectiones distributa.

De perfectione scientiæ acquisitæ animæ Christi, &
modo, quo illam obtinuit.

Rursusquam inquiramus modum, quo
scientiam hanc anima Christi compa-
ratit explicandum est, in quo perfe-
ctionis gradu illam habuerit, nam ex
hoc principio, illud maxima ex parte

pendet. In perfectione autem huius scientiæ expli-
canda, possemus eundem ordinem tenere, quem in
disputationibus de scientia infusa secuti sumus, sed
quia præsens materia clarior est, brevius illam expedi-
diemus. Supponimus enim, hanc scientiam esse e-
iusdem rationis essentialis & specificæ cum scientia
connaturali animæ humanæ, ut ex ipsis terminis
constat, & ex supra tractatis disp. 15. sect. 2. Unde sit,
eodem modo philosophandum esse de obiecto, a-
ctibus, speciebus, & habitibus eius scientiæ in Chri-
sto, ac in aliis hominibus, quod ad essentialem per-
fectionem attinet, seclusa imperfectione opinionum,
& iudiciorum incertorum, quæ in anima Christi
locum non habuerunt, ut supra diximus. Solum er-
go superest, ut inquiramus perfectionem huius sci-
entiæ secundum extensionem ad plura, vel paucio-
ra obiecta materialia, & secundum dependentiam
à corpore corruptibili.

SECTIO I.

Virum Christum per hanc scientiam cognoverit o-
mnia, quæ naturaliter cognosci possunt ab anima
humana, tam coniuncta, quam separata.

Quesitio hæc procedit de Christo in statu viæ, nunc
enim dubium non est, quin hæc omnia per hanc
scientiam cognoscit, quia anima propter comuni-
cationem ad corpus gloriosum non impeditur, quo-
minus perfecte cognoscere possit omnia, quæ co-
gnoscit separata. De statu autem viæ est clara sen-
tentia Divi Thomæ in his articulis, Christum so-
lum cognovisse per hanc scientiam ea, quæ ex sensi-
bilibus obiectis per abstractionem, & efficientiam
intellectus agentis cognosci possunt, & loquitur co-
sequenter, quia supponit, Christum solum propria
inventionem hanc scientiam acquisivisse. Et confir-
mari potest, quia Christus dependebat in usu huius
scientiæ à phantasmatibus; nam hic est naturalis
modus operandi scientiæ naturalis seu acquisitæ;
Ergo solum per hanc scientiam cognoscere poterat,
quæ in phantasmatibus repræsentantur, vel ex illis
cognosci possunt.

Dico tamen primo, Christum per hanc scientiam
cognovisse omnes res naturales, tam materiales,
quam immateriales, & tam substantias, quam acci-
dentia, ea perfectione, qua ab anima, tam coniuncta,
quam separata, naturaliter cognosci possunt. Hanc
conclusionem intelligo de his rebus, quæ proprie sub
scientiam cadunt (ut omittamus singularia materia-
lia, & contingentia, de quibus scet. sequenti dicam)
quam tamen non inuenio ita distincte explicatam à
Theologis loquentibus de hac scientia; sumitur ta-
men aperte ex illis autoribus, qui, cum negent habuisse
Christum scientiam per se infusam respectu rerum
naturalium, affirmant tamē, à principio illas omnes
perfe-

Lib. 1. cap. 8.
100. 1.

Lib. 6. in
Luc. 1. 92. se
cundum 6.
an. Beda
ante 1. 6.
100. 1.

Quæst. 14.
art. 1.

Luc. 22.

Chrysost.
Epiphanius.

Theophyl.
Angelus
qualiter in
viro Chris-
tum con-
fortat.

*Christus per
scientiam ac-
quisitam
non habet
naturales
rationes.*

perfecte cognouisse per scientiam hanc per accidens infusam. Ratione vero, primo generatim, suaderetur, quia anima Christi à principio habuit omnem perfectionem sibi debitam ratione vnionis vel beatitudinis, cuius carentia necessaria, aut vtilis non fuit ad nostram redemptionem, sed tota hæc perfectio scientiæ est illi debita ratione beatitudinis, & vnionis, vt per se constat, & eius carentia redemptioni hominum nihil conferebat, neque necessario sequebatur ex eo, quod anima illa informaret corpus corruptibile, nam (vt Diuus Thomas docuit quæstione 11. articulo 1. ad secundum, & articulo 2.) anima Christi, quamuis esset in corpore corruptibili, in hoc tamen retinuit conditionem animæ beatæ, quod non fuit ita subdita suo corpori, vt ab eo dependeret, sed illi omnino dominata est, ergo, etiam dum erat in illo corpore, fuit capax omnis prædictæ perfectionis huius scientiæ, ergo illam habuit.

Secundo in particulari hoc declaratur & probatur tali discursu: nam primo negari non potest, quin Christus per hanc scientiam cognouerit materiam substantiam proprio, & absoluto conceptu, prout in se est, nam etiam Diuus Thomas hic articulo 1. ad secundum dicit, Christum per hanc scientiam comprehendisse virtutes corporum celestium, & effectus, quos habent in istis inferioribus: impossibile autem est comprehendere virtutem celi, substantiam eius non plene perspecta. Et cõfir. natur hoc, quia alias vnde imperfecte cognouisset anima Christi substantias rerum materialium cognitione naturali, quam diu fuit in via, quod videtur satis absurdum: at vero propria cognitio substantiæ, etiam materialis, non potest comparari ab anima coniuncta corpori corruptibili ex vi sensibilibus phantasmatum, vt ex scientia de Anima, & ex Metaphysica suppono, habuit ergo anima Christi, etiam existens in corpore corruptibili, illam cognitionem naturalem substantiæ materialis, quam anima separata, vel coniuncta corpori glorioso, habere potest. Secundo non videtur posse dubitari, quin anima Christi in statu viæ se per se ipsam cognoscere, & intueri potuerit eo modo, quo anima separata, vel angelus suam substantiam per ipsammet naturaliter intuetur. Probatur ex eodem principio, quia anima Christi, etiam in statu viæ, non erat subiecta, nec pendens à corpore, sed naturale est animæ non impediri à corpore se intueri, & cognoscere hoc modo, ergo. Tertio hinc sic valde verisimile, potuisse etiam animam Christi in statu viæ intueri omnes substantias separatas, prout in se ipsi sunt, eo naturali modo, quo ab anima separata cognosci possunt. Probatur, quia est eadem ratio; anima enim, quæ est capax cognitionis suæ propriæ substantiæ spiritualis, prout in se est, est etiam capax similis cognitionis aliarum creaturarum substantiarum spiritualium, anima autem Christi fuit à principio perfecta secundum totam capacitatem suam naturalem. Ex his ergo omnibus satis cõcluditur, cognouisse animam Christi in statu viæ omnia, quorum naturaliter capax est anima humana in quocunque statu constituta.

Dico secundo. Anima Christi in corpore corruptibili potuit habere naturalem cognitionem, seu scientiam intellectualem, sine conuersione ad phantasmata. Hæc conclusio sequitur aperte ex præcedenti, non enim potuisset illa anima in eo statu cognoscere se ipsam, aut alias substantias, præsertim spirituales, prout in se sunt, si in ea cognitione omnino à phantasia dependeret. Hæc enim ratione animæ aliorum hominum non possunt intueri se ipsas, quia cognoscere non possunt sine conuersione ad phantasmata. Ratio vero sumenda est ex supra dictis, quia hæc dependentia oritur ex quadam subiectione, seu quasi alligatione animæ ad corpus: at vero anima Christi, tum ratione vnionis, tum ratione beatitudinis, quamuis informaret corpus cor-

ruptibile, non tamen illi fuit alligata, nec subiecta, & ideo, etiam in eo statu, retinuit vim operandi actus intellectus & voluntatis, etiam naturales, sine corporis consortio aut dependentia. Et confirmatur, quia non repugnat, animam Christi habuisse hanc perfectionem, & alioqui illi debita erat ratione vnionis, & beatitudinis, & illius carentia non erat nobis necessaria, ergo.

Dices, videri nos confundere scientiam per se infusam cum hac acquisita, nam cognoscere substantias separatas, prout in se ipsi sunt, & operari sine conuersione ad phantasmata, videtur esse proprium scientiæ per se infusæ. Respondetur, non confundi has scientias, quamuis in aliqua conditione aliquo modo conuenire possint: scientia enim per se infusa dicta est à nobis quædam scientia diuini & supernaturalis ordinis, per quam, non solum res supernaturales, sed etiam naturales, supernaturali modo cognoscuntur: vnde illa scientia dicitur per se infusa, non solum ratione specierum, sed etiam ratione luminis, & quia omnino est supra conditionem animæ humanæ, tam coniunctæ, quam separatæ. At vero hæc scientia, de qua modo agimus, est connaturalis humanæ naturæ, & licet attingat res spirituales eo modo, quo anima humana potest illas naturaliter cognoscere, tamen, etiã quoad hoc, est inferioris rationis, quam scientia per se infusa: vnde ad hanc cognitionem non requiritur aliud lumen, præter illud, quod naturale est animæ humanæ. Requiritur autem species per se quidem infusa, tamen ordinis naturalis, quales infunduntur animæ separatæ, iuxta naturalem conditionem eius, quæ omnino diuersæ sunt ab speciebus alterius scientiæ, vt ex supra dictis facile constat. Et hinc etiam possunt hæc duæ scientiæ in hoc conuenire, quod Christus potuit vtraque vti sine conuersione ad phantasmata: quia hæc conditio non solum oriri potest ex propria & specifiçâ conditione scientiæ infusæ, & supernaturalis, sed etiam ex conditione seu statu ipsius subiecti, seu animæ beatæ, perfecte dominantis corpori suo, vt ex doctrinâ etiam D. Thomæ satis declaratum est.

SECTIO II.

Vtrum anima Christi habuerit hanc naturalem scientiam infusam à Deo à primo instanti creationis sue.

Prima sententia negat, habuisse animam Christi hanc scientiam à principio, seu infusam, sed discursu temporis eam propria inuentione acquisiuisse absque hominis magisterio, seu doctrinâ: est enim inter hos duos modos differentia, quia in inuentione obiecta solum ministrant species, quibus habet, homo per se discurret, & propriam virtutem exercet, & se ipsum perficit, & quasi docet, & illuminat; at vero in disciplina illuminatur homo ab alio, & quasi dirigitur in discursu, seu cognitione, quod quandam dicitur imperfectionem, cum tamen illud primum ad perfectionem spectet. Hæc est sententia Diui Thomæ supra quæstione 9. artic. 4. & tota hæc quæstione; quibus locis, Caietanus & alij Thomistæ hanc sententiam defendunt, & Capreolus in 3. dist. 14. Citantur etiam Maior in quæst. 5. Marfilus quæst. 10. sed loquuntur aperte de scientia experimentalis, de qua est diuersa ratio, vt statim dicam. Fundamentum Diui Thomæ est, quia alias intellectus agens frustra fuisset in Christi anima, caruisset enim propria operatione, scilicet abstractione specierum, si anima Christi à principio illas infusas habuisset. Et confirmari potest primo, quia perfectus est à se ipso, & per propriam actionem habere perfectionem propriam, quam ab alio eam recipere. Vnde Aristot. 1. Ethic. cap. 4. ex Heliôdo. ait, Optimus ille quidem est, ex se